

Taival, nivel ja nivuset

Juslenius tuntee suomen sanalle *taipale* ainoastaan merkityksen 'kannas': 'isthmus; smalt land emellan två siöar', ja verbijohdannaiselle *taivallan* vastaavasti vain merkityksen 'vedän veneen kannaksen poikki': 'isthmum cymba trajicio; drager båten öfver landet'. Ganander sen sijaan mainitsee, että *taipale* = *taival* ensi sijassa on = 'et stycke väg, et håll emellan gästgifvarena, en lång väg; longum intervallum itineris' ja vasta toisella sijalla = 'isthmus'. Lönnrot, joka tuntee *taipale* ja *taival* -asujen ohella myös muodon *taipalo*, mainitsee taas ensiksi merkityksen 'näs, landtås imellan tvänne vatten'. Nykymurteissa 'kannaksen' merkitys on ilmoitettu tutuksi ainakin seuraavissa pitäjissä²: Iit Lemi Juv KanN

² Nimilyhennyksistä ks. Vir. 1950 s. 427.

Kong Rov; Genetz tuntee sen myös Vienen murteista: *taibaleh* 'vezien väli'. Tavallisimpia ovat nykymurteissa sellaiset merkitykset kuin 'matka (yleensä), matkaerä, pitkä välimatka (etenkin asumaton metsäseutu talojen välissä)'. Abstraktinen 'välin, väliajan' merkitys mainitaan Konginkankaalta: »(Vuokranmaksuun) tulhan siihen nyt vähä täevalta (kun olin välillä poissa asumasta enkä siltä ajalta maksanut)». Säämäjärven aunukselaismurteesta Ahtia selittää, että *taibaleh* = 1) 'kaistale, (ojien välinen) niittysarka', 2) 'matka', 3) 'pitkä pilvi'. Lyydiläismurteissa Kujolan mukaan *taibaleh* = 'kahden kylän väli'.

Paikannimenä tai paikannimen osana *taipale*, *taival*, *taipalo* tavataan laajalti, osaksi sellaisillakin seuduilla, missä sanaa ei appellatiivina nykyisin tunneta. Esim. Varsinais-Suomen Pyhästämaasta on Martti Rapola v. 1928 pannut muistiin mahdollisesti tähän yhteyteen kuuluvan proprin *Taipel* gen. *Taipele(n)* 'sisämeren selkä Pyhänmaan ja Pyhänrannan välillä'. Kuuluisin Taipale -niminen paikka on Metsäpirtissä se Laatokan ja Suvannon välinen hiekkaharju, jonka puhkaisevan *Taipaleenjoen* »keran väyläkseen yön yhden menen Suvanto uursi, länteen juossut ennen» (Yrjö Jylhä).

Verbi *taivaltaa* merkitsee kansankielessä paikoin nykyisinkin 'veneen vetämistä kannaksen yli' (ainakin Juv Rov); Länsipohjan Tärännöstä mainitaan olennaisesti sama merkitys 'kulkea maitse kosken ohi'. Sanakirjoille tuntematon mutta erittäin yleinen nykyisissä murteissa on merkitys 'juontaa, kuljettaa vähin erin paremman kulkuyhteyden ääreen (esim. tukkeja metsästä vesireitin tai maantien varteen, raskas hevostenkuorma pienempinä erinä isolle mäelle, jne.)', näin esim. Sak Kiih PieJ Kont Nil Niv Perh Kannus Uta. Lönnrotin sanakirjan lisävihko tietää, että *taivaltaa* = 'hafva uppehåll mellan arbetet, hålla uppskof': »taivalsi väliin, muuten satoi koko päivän»; samoin johdannainen *taivallos* 'melanskof, ledighet (från göromål), uppehåll, intervall (välipää)': »täytyy pitää taivalloksia». Tällaiset käytännöt tunnetaan nykymurteissa paikoin Etelä-Savossa ja Keski-Suomessa, esim. KanN (»kun ei taevalla yhtää!», nim. lumisade, vaan pyryttää herkeämättä), Keu Pihl.

Sekä kronologiset ja levinneisyys- että semologiset seikat (huom. johdannaisten merkitykset) viittaavat yhtäpitävästi siihen, että *taival*, *taipale* -substantiivin suhteellisesti alkuperäinen merkitys on ollut 'kannas, kahden vesireitin välinen maakaistale'. *Taivaltaminen* on ilmeisesti ollut jo muinaissuomalaisen vesiliikennetermi, joka liittyy historiasta tuttuun¹

¹ Ks. esim. H. G. Porthan, *Opera Selecta* V s. 383.

ja paikoin yhä vielä käytännössä olevaan tapaan matkata niin pitkälti kuin suinkin vesireittejä ja kiskoa tarvittaessa vene teloja myöten tai joskus kantaakin se kapeahkojen kannasten poikki. 'Kannaksen ylittämisen' merkityksestä ovat luontevasti kehittyneet sellaiset *taivaltamisen* nykyiset merkitykset kuin 'raahata kulkureitin varteen (tukkeja)', 'kulkea vaivalloisesti' samoin kuin myös 'keskeyttää, pitää väliaikaa'; viimeksimainitun suhteen muistettakoon, että »kannaksen taivaltaminen» joksikin aikaa keskeytti mukavan vesilläkulun.

Sen sijaan Lönnrotin sanakirjan mainitsemaa, kaikin puolin luotettavan tuntuista *taivaltaa* -verbin merkitystä 'vända, böja', siis 'kääntää, taivuttaa', näyttää mahdottomalta selittää mistään 'kannaksen ylittämisen' merkityksestä. Se houkutteleeekin ajattelemaan, että *taival*-substantiivin aikaisempi merkitys on ollut jokin sellainen kuin 'käännä(kohta maastossa)' ja että sana on sukua verbille *taipua* 'flecti, inclinari'. Tätä ajatusta tukee merkitysoopin kannalta se tosiasia, että *taipua* -verbin etymologisten sukulaisten *taittaa* ja *taittua* -verbienkin eräät johdannaiset ovat kehittyneet vastaavanlaisiksi maastotermeiksi. Niinpä Konginkankaan murteesta on pantu muistiin *moantäettiä* gen. -*täettiä* 'vedenjakaja' (Helmi Helminen); Hattulan murteesta *maantaite* 'maan laadun tai muodon vaihdoskohta esim. rannassa' (Urho Tuomola; merkityksen selitys vaikuttaa hieman abstraktisen teorioidulta); Juvalta *täete*: »tässä o sellaine mäeseme[!] että tässä tekköö ves täette» = 'tässä on vedenjakaja' (Arvo T. Inkilä); *taittuma* Rovaniemeltä: »talo on aivan törmän näpärelä, niil likelä tuota taittumaa» (Olli Artimo); Sotkamosta: (Rautatie kuljettuaan lehtoselännettä painautuu) »siinä mäin taittumassa» (korpeen). Huomattakoon edelleen, että mielenkiintoisella hämäläis-satakuntalaisella murreksella *taima* 'taipumakohta, käännäkohta (esim. luokissa, viikatteen tai kuokan varressa), mutkapaikka (puun rungossa)' jne., joka saattaa olla *taipua* ja *taittaa* -verbien meille tuntemattoman kantasanan välitön johdannainen, on länsi-uusmaalaisessa Vihdin murteessa topografinen merkitys 'vedestä kohoava kohta esim. luhtaniityllä tai tulva-aikana muuallakin'.

Merkityksen kannalta tuntuisi siis varsin luontevalta, että *taival* olisi alkuaan tarkoittanut maaston 'taipumakohtaa, taitekohtaa' — semmoisenhan vedenjakajakannas tietysti usein todellisuudessa hyvin silmään-pistävästi on. Mutta muoto-opin kannalta voidaan kysyä: onko verbeistämme yleensä olemassa *-l(e')* -johdannaisia?

Olen aikaisemmin (SKRK I ss. 113, 139) esittänyt vain denominaaliksi katsomiani *-l* ja *-le'* -johdannaisia. Näyttää kuitenkin siltä kuin tässä kuten niin monien muidenkaan nominijohdannaisten kohdalla ei olisi

olemassa jyrkkää eroa denominaalien ja deverbaalien välillä. Ajateltakoon esim. seuraavanlaisia tapauksia, joissa tuntuisi luonteelta pitää *-le'* -johdannaista deverbaalina: *repale* Lönnr. 'klädesslarfva, slarfva, trasa': laukku on repaleina = 'i slarfvar': *repia* 'rifva, slita sönder' jne.; *järkäle* 'groft stycke, block, klump' jne.: *järkkyä* 'skakas, runka' jne. (huom. kuitenkin myös subst. *järky* 'block' jne.); *roikale* 'hängande slarfva': *roikkua* 'hänga ned dinglande'; *präiskäle* 'större stänkdroppe, sqvätt', *räiskäle* 'eräänlainen ohukaispastos': *präiskyä* 'stänkas', *räiskyä* 'bli sprutad, stänkas'; *priiskäle* 'stänkdroppe, stänk, stritt': *priiskua* 'stänkas, stritta, spruta'.¹ Samoin kuin kaikissa näissä tapauksissa olisi tietysti *taipale* -sananakin selittämisessä verbin johdannaiseksi oletettava verbin vartalon loppuvokaalin analogista syrjäytymistä johtimen l:n edeltä, mukautumista lukuisiin *-ale'* -loppuisiin. Huomattakoon, että refleksiiviverbin johtimeen olennaisesti kuuluva *u* on analogisesti syrjäytynyt myös sellaisessa *taipua* -verbin verbijohdannaissessa kuin murt. *taipaantua* 'painua veriin, tulla tavaksi' (Nilsii *täeppäwa*). Sanoissa *järkäle* ja *roikale* esiintyvä odotuksenvastainen yksinäis-*k* on niinkään selitettävä analogiseksi, äänne-laillisten konsonanttivartaloisten **järkäl* ja **roikal* -asujen vaikuttamaksi. Päinvastainen, analoginen vahva-asteistuminen esiintyy esim. nimessä *Taipalsaari*.

Näiden nuorilta tuntuvien, deskriptiivipesyeisiin kuuluvien muodostumain lisäksi voidaan suomesta mainita ainakin yksi normaalisanastoon luettava mahdollinen *l*-deverbaali. Tarkoitin substantiivivia *nivel* = *nivele*. Sitä on syytä tarkastella hiukan erikseen.

*

Juslenius tietää, että *nivelä* = 'artuum junctura; rasetta', 'led; handled' ja *niveltyä* = 'luxor', 'kommer uhr led'. Lönnrot selittää: *nivele* = *nivel* = *nivelä* 'led, ledfogning; ledgång': käsinivele = 'handlofve, handled (käsi-ranne)', polvinivele = 'knäveck', *niveltyä* 'bli sträckt, vrickas, gå ur led'. Suomen nykymurteissa sana ei näy olevan läheskään kaikkialla käytännössä. Varmoja positiivisia tietoja on enimmäkseen Savosta ja itäkarjalaismurteista. Muutama esimerkki: Maaninka: »polovi èi nivelestä liiku», »se oj jääkkä nivelistää», Juva: *nivel* = *nivele* 'jäsenten taipuva liitoskohta'. Yleinen tämä sana on itäkarjalaismurteissa; esimm.: Jyskyjärvi: »painaja ilma on, niii raukuau nivelie», Nekkula-Riipuškala: »vedrevät nivelet»,

¹ Sellainen ensi silmäyksellä *-le'* -deverbaalilta vaikuttava substantiivi kuin *tekele* Lönnr. 'pstående arbete', vrt. *tehdä, teke-*, lienee kuitenkin oletettavan **tekelen*, **te'ellä* -frekventatiivin säännöllinen *k*-johdannainen.

»jäykät ú», kynälmyznivel = 'kynnärnivel'; lyydi (Kujola): sořmiz níivelid[!] kibištáu = 'sorminiveliáni kivistää'. Vepsässä sanaa ei yleensä tunneta, kuten maisteri Reino Peltola tämän kirjoittajalle on ilmoittanut. Kettunen on kuitenkin SUST 86 s. 135 todennut sen Äänisen murteesta eräästä loitsunkatkelmasta, jonka mukana sana ehkä on vaeltanut karjalasta: veddab níivelehiš sońed = 'vetää nivelistä suonta'. Vatajasta Kettusella on äännehistoriassaan *niveled* 'nivelet'. Etäsukukielistä sanalle ei ole löytynyt vastinetta. Alkuperäinen merkitys on kaikesta päätäten juuri 'jäsenten liittymiskohta'. Paikoin tavattava merkitys 'jäsen' (s.o. kahden nivelen välinen osa) on varmaan myöhempi, ja siitä puolestaan selittyy Kiestingin seudun karjalasta mainittu merkitys 'tuuma': šukka on kuutta i viittä níiveltä pitkä (Hannes Pukki). *Nivel*-substantiivin alkuperäiseen 'jäsenten liitoskohdan' merkitykseen viittaavat myös verbijohdannaisen *niveltyä* merkitykset. Tätä verbiä tavataan osittain sellaisissakin murteissa, joissa kantasubstantiivi itse on outo. Esim. Vermlannissa se merkitsee 'nyrjähtämistä'; Hausjärvellä ja Asikkalassa puhutaan mm. luokkipuun »níveltymisestä» sitä taivutettaessa, s.o. taitumisesta (jolloin ei kuitenkaan ole kysymys eri palasiksi katkeamisesta).

Levinneisyydestä päätellen *nivel*-substantiivivia tekee mieli pitää suhteellisen nuorena sanana, varsinkin kun kielessämme on olemassa alkuaan samaa merkitsevä ikivanha 'taipeen' nimitys *jäsen*. Kun *jäsen* hyvin luonnollisen merkityksenkehityksen tietä on yleisesti joutunut tarkoittamaan 'níveltaipeiden välistä ruumiinosaa', on ilmennyt yksiyymmärteisen 'taipeen' nimityksen tarvista, ja tämä seikka on voinut aiheuttaa uuden sanan synnyn ja yleistymisen. (Muita nuoria 'nivelen' nimityksiä suomen murteissa ovat esim. *taivun: taipumen, taipin: taipimen ja taitin: taittimen*.) Pitäisin — kuten jo O. Donner Vgl. Wb. n:o 875 — mahdollisena, että *nivel* on etymologisesti samaa kantaa kuin verbi *nivoa* Renv. 'ligo, colligo, vinculo constringo', 'binden, zusammenbinden', jonka tavallisin, laajalti tunnettu johdannainen on *nive* Jusl. 'vinculum', 'band, snöre'. Tätä verbiä, joka kirjakielessä tavallisesti esiintyy muodossa *nitoa*, on pidetty sanansisäiseltä konsonantiltaan alkuperäisiin **δ*-sanoihin kuuluvana (ks. esim. PAASONEN Beiträge, erip. 81). Suomen murteissa sanan kuitenkin on täytynyt jo varsin varhain kehittyä *v*:lliseksi. Ensinnäkin näet *v*:lliset asut ovat nykyisin käytännössä kahdella laajalla alueella: toisaalta varsinaissuomalais-alasatakuntalais-länsiuusmaalaisissa murteissa, toisaalta kannakselais-inkeriläis-laatokankarjalais-itäkarjalaisissa murteissa. Sitä paitsi näyttää ilmeiseltä, että näiden kahden alueen väliinkin jäävissä murteissa, joissa vallitsee *nioa* tai *nijoa*-tyyppi, on edellytettävä

kehitystä *nivo-* > *ni(j)o-* (eikä siis suoraan **nido-* > *ni(j)o-*muutosta). Tämä oletus on tietysti välttämätön länsimurteiden piirissä, missä **δ* > Ø tai **δ* > *j* olisi ollut mahdoton, ja sitä tukee itämurteiden puolellakin ehkä se seikka, että alkuaan varmasti *v*:llinen sana *hioa* < *hivoa* 'schleifen' (ks. SETÄLÄ ÄH 269, SUSA 14: 3 s. 36) esiintyy *hi(j)o-*asuisena melkein täsmälleen samoissa murteissa kuin *ni(j)oa-*-tyyppikin. (Sen sijaan kaakkoisella *nivo* -alueella on *hioa* -verbissä *v*:llisen asun tilalla *h*:llinen *hiho* -vartalo.) Jos seuraavassa esittämäni käsitys *nivuset* -sanan kuulumisesta tähän etymologiseen yhteyteen pitää paikkansa, on edellytettävä virossakin hyvin varhain tavatun *nivoa* -verbin vastineessa sekundääristä *v*:tä; huomattakoon Ojansuunkin mainitsema vir. johdannainen *nivendama* = *niverdama* 'zusammenziehen, biegen, einbiegen'. Kirjakielen mukainen *nitoa* -tyyppi on suomen nykymurteissa harvinainen; se on ilmoitettu vain Viron Inkeristä, parista Pohjanmaan murteesta (Nivala, Oulainen), Keski-Suomen Konginkankaalta, Pohjois-Savon Nilsiästä sekä Aunuksen Säämäjärveltä, enimmäkseen *ni(j)o-* tai *nivo-*tyyppin ohella. Virossa lienee valtaasemassa tyyppi *niduda*: *neun* tai *nidun*.

Merkityspanu ei nähdäkseni tuota vaikeutta *nivelen* ja *nivomisen* yhdistämiselle: olisi siis oletettava, että *nivel* on alkuaan merkinnyt 'sidosta, liitekohtaa' tjs.; *nivomisenhan* merkitsee nimenomaan 'sitomalla yhteen liittämistä'. Onko kysymyksessä suoranainen *nivoa* -verbin vai kenties jonkin sen meille tuntemattoman etymologisen sukulaisen johdannainen, on aineistomme nykyisellään ollessa mahdoton sanoa.

Siihen, että ims. verbeillä on tosiaan saattanut olla *l*-johdannaisia, viittaa myös seuraava virolais-liiviläinen kulttuurisana: vir. *paenal* gen. *paenla* Wied. (sanak.) 'grosse Schachtel, Gefäss aus zusammengebogenem Holze' (Muhu, Saarenmaa), (Gramm. der Ehstn. Sprache 172) 'Schachtel aus einem zusammengebogenem Brettchen', liiv. *pàinäl* pl. *-(â)ᵈ* Kett. 'rundes Geschirr aus gebogenem Holze (altes Mass)', joihin vrt. vir. *paenama* 'biegen', liiv. *pàinâ* 'biegen'. Huomattakoon, että virossa kuten suomen lounaimurteissakin vastaavat muualla ims:ssa tavallisia *-l(e)*-johdannaisia usein (sekundääriset?) *-la* -johdannaiset.

*

Nivel ja *nivoa* -sanojen puheena ollessa haluaisin vielä kosketella sanaa *nivuset* 'lantio, vyötäiset' ja sen sukulaisia. Lönnrot tietää, että *nivuset* = 1) 'njarar (hos får och kalfvar)', 2) 'midja', 3) lampaan n. = 'bakdelen af slagtdt får' ja *nivus* = *nivus* = 1) 'länd, höft, höft och ljumske', 2) 'midja,

veka lifvet'. HUGO SUOLAHTI oletti Neuphil. Mitteilungen 1914 s. 2 —, että suomen sanassa *-v-* on myöhäsyntyinen, ja selitti, että näin ollen suhteellisen alkuperäiseksi katsottava *nivus* olisi lainaa oletettavasta germaanisesta **nivuzō* 'munuaiset'; tällöin hän lisäksi edellytti, että suomessa 'vyötäisten' ja 'lantion' merkitykset ovat myöhäsyntyisiä ja kehittyneet alkuperäisestä 'munuaisten' merkityksestä. HEIKKI OJANSUU Neuphil. Mitteilungen 1919 s. 79— osoitti, että suomen *nivuset*, *nivus* sekä vastaavissa viron *nivue*: *niude* = *nivus*: *nivue* Wied. 'Hüfte, Kreuzgegend', murt. myös *nihu*, *nihus*, *nime*, *nimes* 'die Weichen' -sanoissa *-v-* on alkuperäinen, ja hylkäsi sillä perusteella Suolahden etymologian. Sen sijaan hän piti mahdollisena, että *nivuset* jne. kuuluu yhteen sm. *nivoo* ja viron *niverdama* 'zusammenziehen, biegen, einbiegen'-verbien kanssa ja on ehkä alkuaan merkinnyt 'liitosta, yhdistintä' tjs. JUULIUS MÄGISTE selvitteli Vir. 1949 s. 208— perusteellisesti vir. *nivue*-substantiivin morfologiaa. Hän mainitsi edellä esitettyjen lisäksi vielä tähän kuuluvat vatjan *nivut* Mustonen 'ristiluut, lautaset', *nivuzed* Kett., *nivuet* = *ni[v]vut* kansanr. Borenius ja liivin *n'immâD* Kett. 'Hinterbacken des Menschen, Lenden'. Mägiste yhtyi siihen Ojansuun käsitykseen, että sanansisäinen *v* (tai ehkä *m*) tässä ims. substantiivissa on alkuperäinen ja että Suolahden lainaselitystä jo sillä perusteella on mahdoton hyväksyä. Mutta »varsinkin semologisista syistä» hän pitää myös hyvin epävarmoina O. Donnerin selitystä, että *nivus* kuuluisi yhteen *nivelen* kanssa, ja Ojansuun rinnastusta *nivus*: *nivoo*. Mägistekin nim. näyttää hyväksyvän sen käsityksen, että *nivuset*-sanueen aikaisempi merkitys on ollut 'munuaiset'.

Kaikkeen tähän on ensinnäkin huomautettava, että Lönnrotin mainitsema (aikaisemmille sanakirjoille tuntematon) merkitys '(lampaan, vasikan) munuaiset' on, mikäli Sanakirjasäätiön runsaista arkistotiedoista näkyy, nykyisin aivan tuntematon kansankielelle. Sana *nivuset* on käytännössä pääasiallisesti itämurteissa Karjalan kannakselta Pohjois-Pohjanmaalle asti (läntisimpinä esiintymispaikkoina Iit Nas Heino Jäms Äht Perh Sie Niv HaaV Rants Rev Muh; se tunnetaan myös Vermlanissa). Asu *nivukset* on siihen verrattuna hyvin harvinainen; se on ilmoitettu vain parista kolmesta pitäjistä eri puolilta maata. Merkityksinä on 'vyötärö, lantio, sivut, teurastetun lampaan ja eräiden muiden eläinten takajalat yhtenä kappaleena'. Mainittakoon Kansankielen sanakirjan arkistotiedoista muutama tyyppillinen merkityksenselitys. *Nivuset* 'lantteet, se kohta lonkkain yläpuolella, josta ruumis alkaa taipua' (Juva); Ihmisellä *nivuset* ovat »siitä taepujammesta alaspäen» (Saarijärvi); 'sivutaippeen kohta, ihmisruumiin osa lonkkaluun yläpäästä ensimmäisiin kylkiluihin' (Nivala); 'ihmisen vyötärön kohta, kylkiluiden ja reisiluiden

välinen ala, joka sujuu eteen, taakse ja sivulle' (Perho); *nivukset* 'lanteiden yläpuolella oleva osa ihmisruumiista' (Rovaniemi). Sanan varsinaistakin merkitystä välillisesti hyvin valaiseva on seuraavanlainen, ehkä tilapäislaatuinen käytäntö: »kyllä sillä (kissalla) on vetreet nivuset» (taipuisat jäsenet; Nilsiä); vrt. Sortavalan murt. *nivuset* = 'nivelet'.

Aivan erillään edellä määritellystä *nivuset*, *nivus* -alueesta esiintyy kahdessa vierekkäin sijaitsevassa Etelä-Pohjanmaan pitäjässä Laihialla ja Isossakyrössä sana *nivuraaset* = *nipuraaset* = *nimuraaset* merkitsemässä 'munuaisia (ihmisen ja eläimen)'. Etelä-Savon Taipalsaarelta on mainittu *nieruset* ja Pohjois-Pohjanmaan Posiolta *nieruskuut* 'munuaiset'. On ilmeistä, että näissä tapauksissa on kysymyksessä nuori ruotsalainen (teurastajien välittämä?) laina; vrt. ruots. *njure* 'munuainen'. Luultavaa on, että jokin noista tai niiden tapaisista äänteellisesti *nivuset* -sanaa muistuttavista lainasubstantiiveista on jossakin murteessamme vaikuttanut vanhan *nivuset* -sanan merkitykseen, mikä on sitä luonnollisempaa kun munuaiset anatomisesti sijaitsevat vyötäisiä lähellä, ja että Lönnrotin sanakirjan tieto *nivusiųen* merkityksestä 'munuaiset' perustuu johonkin sellaiseen, nykykielelle outoon tapaukseen. Kun kaikkialla ims:ssa merkityksinä ovat vain 'lantio' ja 'vyötärö' (tai niistä selittyvä 'eläimen takaraajat yhtenä kappaleena'), on varmaa, että nämä merkitykset ovat sanan alkuperäiset ja että niitä ei tässä tapauksessa voida johtaa 'munuaisten' merkityksestä (vaikka tällainen merkityksenkehitys ei sinänsä ole semologialle tuntematon). Näin ollen raukeaa Suolahden etymologian merkitysopillinenkin peruste.

Se seikka, että on lähdettävä merkityksistä 'lantio, vyötäiset', poistaa nähdäkseni myös sen esteen, joka nähtävästi on Mägisteä arveluttanut hänen epäillessään Ojansuun ja O. Donnerin selitystä *nivusiųen* ja *nivomisen* yhteen kuulumisesta. Kuten näet jo edellä siteeratuista tiedoista ilmenee, *nivuset* ymmärretään nimenomaan lantion yläpuolella olevaa *taipuisaa* kohtaa tarkoittavaksi; 'lantio' taas on siitä luontevasti selittyvä toissijainen merkitys. Etymologiselle rinnastukselle *nivoa*: *nivuset*: *nivel* — jonka morfologiset yksityiskohdat kaipaavat vielä tulevan tutkimuksen selvittelyä —, erikoisesti 'nivelen' ja 'nivusiųen' merkityksien lähisukuisuudelle, muodostaa valaisevan paralleelin seuraava tuttu saksan sanojen yhdistelmä (Kluge, Hellquist): saks. *lenken* Godenhjelm 'ohjata, kääntää, taivuttaa', 'nivellyttää paikoilleen': »Knochen in einander lenken», kys. *lenken* 'biegen, wenden, richten' ~ kys. *lanke* = mys. *lanca*, *hlanca* 'Hüfte, Lende' [> ransk. *flanc* 'kylki, sivu'] ~ saks. *Gelenk* 'nivel'.